

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 12.

V Celovcu 15. julija 1869.

Leto I.

Hudodelec.

(Povest; spisal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

Kacih štirinajst dni pozneje sem nesel oves s hribov, ki sem ga kupil za konje. Dva mernika ga je bilo in precej težek je bil. Temno je bilo že, ko pridem do votlega kamena in ondi nekoliko počijem. Marsikoga je groza po noči ondi hoditi, jaz pa se ne zmenim nič, kajti prej se je treba bati živih ljudi, nego mrtvih; mrtvi nam ne morejo nič. — Kakor sem že rekel: počival sem ondi in napravljajl tobak, kar čujem nenadoma trde korake bližati se in dva moška sta se pogovarjala med seboj. — Kacih deset korakov pred menoj obstaneta ter se vsedeta na smrekov trkelj, ki je ondi ležal. Jaz se jima nisem hotel pokazati, da ne bi bila mislila, da ju morda nalašč opazujem, tudi nisem vedel, kdo sta; ona dva pa me tudi nista zapazila, ker je rastle pred menoj ravno gosto leskovo grmovje. — Natlačeno pipo sem držal v rokah, kresati pa nisem hotel čakaje, da bi ona dva odšla. — „Vidiš, gori-le je tista breza!“ pravi eden in se grdo zakrohoče. — „Molči tepec!“ odvrne drugi, „ne veš, da ima tudi gozd ušesa?“ — „Oči pa le nima.“

Potem sta se še nekaj polglasno pogovarjala, pa razumeti nisem mogel ničesa. Slednjič odideta pod hribom tje, jaz pa sem jo mahnil v drugo stran proti domu. „Kaj se vam zdi, možjé, ni to dosti sumljivo?“

„To je res skorej več, nego je treba. Ti si močen, pa bi se ju bil vendar lotil, vsaj toliko, da bi ju bil spoznal, kdo sta bila,“ pravi cerkovnik.

„Le lotite se ju! Jaz nisem imel družega, kot pipo v roci, kdo pa vé, če nista imela ona dva orožja pri sebi? videti nisem mogel, ker sem bil za grmom. Na zadnje bi jo bil še jaz skupil.“

„Tako je tako; z vragom se ni dobro bratiti!“ Ali nisi nič poznal po glasu, kdo bi bil?“

„Enega bi skorej vganil; pa kaj! če človek za gotovo ne vé, ne smé govoriti. — Ravno tako trdo je govoril in nekoliko pojecljaval, kot naš — grajski lovec. — Pa molčite možjé! Bog ne daj, da bi kaj trabuzvali! — jaz le tako sodim.“

„Vse mogoče!“ pravi cerkovnik zmajaje z glavo, pa so utihnili in vsak svojo mislili. —

Zdajci nekdo potrka na okno. Ondi sedeči možek odpre in pogleda vén. — Grajski lovec je stal pod oknom v plašč zavil in s puško na rami. Nekako zaničljivo je pogledal po mrliču in oči so se mu svetile, kot žrjavica, potem pa pravi: „Dajte mi ognja, da tobak zažgem.“

Ta nenadna lovčeva prikazen je vse osupnila. „Kaj išče tako pozno tod?“ mrmrali so vaščanje, „saj krog hiše ni zajcev in lisic.“

„Pravi krivoverec mora liti“, hudujejo se žene, „še molit ne pride, ko vidi mrliča v sobi.“

„Je še vprašanje, če zná!“ pravi cerkovnik, „mar je njemu molitev!“ —

Zvezde so že jele ugašati na nebu in sosedje so se polagoma pozgubili vsak na svoj dom, samo stara Meta, čuvajka pri mrtveji, ostala je v sobi in še nekaj družih zvestih tetik, ki so bile ranjcej prijateljice v življenji.

Zima, ki je dolgo gospodarila po zemlji, umaknila se je počasi prihajajočej spomladi, in drevje po vrtilih in gozdih je jelo poganjati prve popke. Vse je polagoma lezlo iz tal, vse se je oživljalo, in prijetno solnce sijalo je tako ljubó na božje stvari, kakor bi bilo danes še-le prvokrat priplavalo na jasno nebó. — Vse je oznanjalo veselje, vsa narava se je oblačila v dragoceno obleko, ktero je skrivala dolgo zimo skrbno pod varno odejo.

Tudi na Selu je ozelenela trava, ozelenelo grmičevje in sv. Gregor, prvi spomladanski patron, privabil je tenkoveje brezi prva peresca iz belkastih popkov. — Zunaj na pragu sedi sivolasa ženica ter si greje vele ude na toplem solncu, kolikor se je moč greti še v zgodnej spomladi. Stara Meta je, nekdanja prijateljica in botra ranjcej Mice, ki je sedaj že počivala na pokopališču ter je jela že trava poganjati na njenem grobu. — Sama se je ponudila zapuščenima otrokoma za varhinjo ter se preselila iz vasi tu gori na samoto. — Danes sedi prvokrat zopet na gorkem solncu zunaj ter se veseli prijetne spomladi, kajti celo dolgo zimo je že prečepela v zaduhlej sobici pri svojem kolovratu, da so se jej stari udje še bolj skrčili. Pred njo po tleh plazi se deček in njegova platnena obleka dovolj kaže, kako se tudi on veseli prijetnega bivanja na prostem, kajti povaljal in namočil se je pod kapom, kjer je grebel jamice in napeljal stoječo vodo od luknje do luknje, da ni bilo več znati, je-li njegova suknjica bela ali siva. Na pragu vstric stare tete, kakor sta jo zvala otroka, -- sedela je deklica Rezika in pridno šivala. Stara Meta jo je vadila celo zimo šivanja in čeravno sama že ni več dobro videla pečati se s tem delom, umela je vendar svojo reč na tanko, ter razkazovala, kako je treba to ali uno storiti. Rezika je bila umna in zapomljiva, torej se je kmalo naučila šivanja do dobrega.

„Bogomil! fej te bodi! kaj koplješ tam in se valjaš po blatu? Vidiš, kako suknjico imaš, vso umazano!“ pokara rahlo starka malega dečka, videti kako pridno cofá po mlakužah in grabi blato s svojima ročicama.

Deček obstoji, ogleduje se po otročje, potem pa pomoli rokice ženi nasproti ter se jame radostno smehljati pogledovaje sedaj svojo umazano suknjico, sedaj teto, ki mu s prstom žuga ter ga kara.

Sedaj priteče mimo hiše črn pes z rujavimi lisami, pretrgan in poguljen, kakor ne bi imel betvice mesá na sebi, koj za njim pa pride grajski lovec s puško na plečih in lovsko torbo čez ramo. Nekako plaho se ozré po malej družinici pred vežó, kakor bi mu vest očitala kako hudo djanje. Ne spregovorivši besede maha jo urno dalje, in zavivši jo gorno stran hiše, zgubi se v

gozdu. — Mali Bogomil, ki se je skrila starej ženi za krilo, bojé se ptujega, grdogledga moža s puško na rami, prileze počasi zopet iz svojega skrivališča in boječe vpraša z otročjim glasom: „Teta, bav-bav?“

„Le tukaj bodi in ne hodi po mlakah“, svari ga žena božaje ga po rumenkastih laseh, „če ne, bo prišel mož, pa te bo djal v mavho.“

Deček se je pri teh besedah plaho oziral krog in ne upaje si dalje od kože, vsede se k sestri, trga travo in razcvetene marjetice ter jej je poklada v naročje.

Približala se je noč. Stara Meta in Rezika ste opravljali glasno večerno molitev. Žena z velikim roženkancem v roci je klečala na majhnem stolčku, na pol naslonjena na mizo, ter molila naprej, deklica pa klečé na klopi pri peči, kjer je sedel Bogomil, odgovarjala jej je in zraven učila dečka sklepati rokice k Bogcu; fantič pa misleč, da se sestra hoče igrati z njim, oglasil se je zdaj pa zdaj kričé in motil pobožno starko v molitvi pri mizi.

„Deni fanta spat,“ pravi deklici, ko odmolite, „pa pokrižaj ga in priporoči angeljcu varhu, jaz pa grem pogledat v kuhinjo, če ni v pepelnjaku kaj živega. Na ogenj je treba paziti.“

Počasi tava Meta v kuhinjo, prebrska vso žrjavico, prebrodi na pol potrte lonce pod ognjiščem, kjer je hranila pepel za žehto, potem pa izročivši hišo v varstvo sv. Florijan, odpravi se zopet v sobo, napravi luč v leščrbi, vzeme s police debelo knjigo, ter ukaže Reziki, naj jej kaj bere, rekoč: „Spat se nama še ne mudi, noč je dolga, beri mi nekoliko iz življenja sv. Marjete, moje patrone.“

Deklica primakne luč, poišče omenjeno svetnico ter jame na glas brati, počasno, da jo je mogla starka dohajati s svojimi mislimi. Mnogokrat je poprašala, kedar jej ni bilo kaj dovolj jasno, in Rezika je morala oni odstavek še enkrat brati. —

„Ali tega ni notri, kako je sv. Juri rešil sv. Marjeto hudega zmaja, ki bi jo bil imel požreti?“ prasha žena, ko je deklica dokončala branje.

„Ne, tega ni nikjer,“ odvrne Rezika.

Stara Meta zré sama nekaj časa v debelo knjigo, kot bi se hotela prepričati, če res manjka tega odstavka, akoravno ni poznala nobene črke in si je knjigo le zaradi Rezike izposodila, ki se je naučila v farni šoli že čisto gladko brati. — Tiho ste sedeli precej časa, potem pravi žena: „Le zapri bukve, pojdeve pa spat, dremlje se mi že nekoliko.“

Niste bili še v postelji, ko se začujejo iz doline počasni vdarci na veliki zvon. Mislili ste od začetka, da ura bije, ko pa le ni prenehalo in je kmalo tudi pri podružnicah jelo biti plat zvoná, skočite prestrašeni k oknu ter zrete po okolici, kje bi bil ogenj. Okolica je bila razsvetljena, ali pravega ognja ni bilo videti nikjer.

„Uno stran griča mora biti!“ pravi Meta ter ogrne krog glave veliko zeleno ruto, katero je nosila po zimi v cerkev gredé. „O Bog nam pomagaj in sv. Florijan! Kaj bodo sirote počeli, ki jim zgorijo hiše! — Pojdive pogledat ven, tje-le na hribček, kje gori.“

Rezika hoče koj ven steči, čeravno je bila že na pol razpravljena, pa starka jo opomni, naj obleče njen kožuh, da se ne prehladi, — potem pa greste gledat na bližni holmec.

V gostih oblakih se je valil črni dim iz doline unkraj griča in goreče žarke je raznašal veter po zraku, kakor bi se bile zvezde trgale na nebesnem oboku ter plavale pod nebom. Žareči plamen je švigal vedno više

in više, včasih je nekoliko pojenjal, potem pa se je tem više in silneje dvignil kviško in cel roj isker vsuje se v oblake, ki se potem razpršé na vse kraje. Goreče tramovje je pokalo ter se z veliko lomastjo podiralo. Ljudjé so kričali, živina rjula, vmes pa se je čul votli klenk zvonov, ki so vabili ljudi na pomoč. Okolica je bila razsvetljena, da se je videlo, kakor po dnevi; lahko bi bil iglo na tleh našel.

„O večni Bog!“ zastoče Meta, „grajske pristave goré na Golem! — To bo škode, vse polno sená imajo gospód na svilih; da bi le grad ne pogorel!“

„Teta! grad je zidan, ta že ne bo pogorel,“ pravi Rezika.

„Pa streha.“

„Je iz opeke; še-le vlani so novo napravili.“

„Ljuba moja, takov ogenj tudi naj trdnejše strehe pokonča. Vém, ko sem bila v Ljubljani in je gorelo na Poljanah. Bile so tudi vse hiše pokrite z opeko, a vendar so se vnele. Les spodej začne tleti in opeka popoka. — Slišiš, kak vriš je, kako poka! — Sedaj-le se je zopet pognal plamen, — lej! Kako raznaša žarke!“

„Lejte teta, ondi-le pri gozdu je nekoliko ponehalo,“ kaže deklica svojej starej tovaršici. „Vite, vite! kako se je tam-le zopet posvetilo!“

„Kašča pri gradu se je vnela, in toliko žita je v v njej!“ tarna Meta in moli potihoma. „Deklé, pojdive domu“ pravi potem, „saj medve ne moreve nič pomagati! Molive raji, molive, da bi Bog obvaroval grajskih prevetlike nesreče. Le ubogaj, pa pojdi, da se ne prehladiš zunaj.“

Komaj ste zaprli vežne duri ter stopili v sobo, ko prisopihata mimo hiše dva možaka, čudno oblečena, in vsakteri je nesel nekaj pod pazdih. Nekoliko postojita, ogledata se, potem pa smuk! v hosto. — Rezika in Meta ste prestrašeni gledali skozi okno in starka šepne svojej mladi tovaršici: „Moj Bog! če so tatjé zažgali grad in sedaj sem spravljajo blagó, ki so ga nakradli. Morda so celó koga umorili.“

„Oh teta, bodite tiho, da naju ne slišijo; jaz se tako bojim.“

„Nič se ne boj, nama nimajo kaj vzeti.“

„Pa bi naji umorili!“

Sedaj prihropeeta zopet dva druga, obstaneta konec hiše, kjer so se poti križale, in eden zažvižga prav čvrsto na prste. V gozdu se mu oglasi drugi, in koj potem zavijeta obadva v hosto.

Stara Meta in Rezika niste zatisnili celo noč očesa. Sedeli ste na postelji oblečeni ter pričakovali prihodnega dne, le Bogomilček je sladko spančkal v svojej postelji, ne vedé, kaj se godi zunaj. —

(Dalje prihodnjič.)

Janez Vsegadost in smrt.

(Španska.)

Bil je nekdaj mož z imenom Janez Vsegadost. A v resnici se to ime nobenemu ni manj prilaglo ko njemu, zakaj siromak ni imel nič družega, kakor 24 ur na dan: 12 ur nadlog in 12 lakote, povrh pa še celo kopa otrok, ki so imeli želodce brez dna. Necega dne pravi Janez Vsegadost ženi: „Ti paglavci so ti požeruhi, da nikoli tega; ne more biti drugače, da enkrat sam pojem zajca brez teh snedežev, ki mi, vsak grižljaj iz ust požeró.“ Žena ni rada gledala, če se je jezil nad otroci, torej prodá nekaj jajec, ki so jej iznesle kokoši,

in kupi zajca ter ga pripravi s polivko vred. Naslednje jutro pravi možu: „Na, v tej culici imaš zajca v polivki in pol hleba kruha, idi na polje in povzij ga v miru. Dobro naj ti tekne.“

Janez ni bil gluha, ampak vzel je culo in tekel kar je mogel na polje. Prav na samotnem kraju sede pod drevo. Zadovoljen kakor kralj, priporoči se Materi Božjej, razgrne culo in jame ga obirati. Ko pa kviško pogleda, sedi mu nasproti, kakor bi jo bil iz nebes treščil, črno oblečena starka, grda ko hudoba, suha, ko listje v jeseni, upadene oči jej so brlele kakor stenj brez olja, usta so bila velika ko jerbas, zastran nosa pa ne vém, je li ga imela ali ne.

Kako je bil Janez vesel nove tovaršice, lahko si mislite. Al kaj je hotel? Povabi jo na kosilo, saj starka družega ni želela, vendar je djala, da se mu noče zameriti, torej sede in začne jesti. Ali to se ne pravi jesti, ampak požirati! Ko bi mignil, ni bilo več ne zajca, ne polivke, ne kruha.

„Tristo kosmatih medvedov!“ jezi se Janez na tihem, „ali ne bi bilo boljše, da bi bili moji otroci poručali zajca, kakor ta starka, ostal bi bil vsaj v družini! Sedaj vidim, kdor nima sreče, vse mu gre narobe.“

Ko starka vse do čistega pospravi, spregovori: „Janez, zajec ni je kaj dobro dišal.“

„O verjamem,“ odgovori Janez.

„Plačati ti bočem tvojo gostoljubnost.“

„Bog ti daj mnogo let!“ mrmra Janez zategnjeno ter pogleda po strani obleko starkino, ki ni veliko obetala.

„Vedi“ pravi starka „jaz sem smrt.“

Janez se strese po vsem životu. Smrt nadaljuje:

„Nikar se ne boj, tebi se nič ne zgodi. Povrniti ti hočem dobro delo, torej svetujem: postani zdravnik, po mojih mislih je to na svetu najbolj imenitni stan in največ nese.“

„Zadovoljen sem, če se me ne spomniš in ne maraš zame prav mnogo mnogo let. Kar pa zdravništvo zadene, ni za-me.“

„I zakaj ne?“

„Ker sem se šmencano malo učil.“

„Nič ne dé.“

„Ne znam niti latinsko niti grško.“

„Nič ne dé.“

„Ne znam pisati, ker se mi vedno roka trese, ne brati, zakaj vse se mi črno dela.“

„Glej ga, glej!“ godrnja smrt že nekoliko razdražena. „Vrag, kaj imaš rezanico v glavi! Saj ti pripovedujem, da vsega tega ni treba. Ne dam počenega groša za vso zdravniško modrost. Imenujejo me ti mažači, ne poznajo me pa ne, če jim pred nosom stojim. Delam, kar se mi ljubi in osle jim kažem. Zdravnik moraš postati, da ti ne bode para. Poslušaj tedaj! Kedar me zagledaš pri zglavju bolnikovem, povej naravnost, da ni pomoči, da mora v krtovo deželo. Ako pa ne stojim ondi, trdi, da še ne bode umrl in daj mu navadne vode.“

In smrt hoče oditi.

„Ljuba žena!“ pravi Janez, „nikar se ne poslovi z voščilom: da se zopet vidiva! Jaz vsaj nič kaj ne hrepnim po tebi, nimam vselej zajca, da bi postregel ž njim.“

„Nič ne skrbi, Janez!“ tolaži smrt. „Ne pridem po té, dokler ne vidiš, da se tvoja hiša razkriva.“

Janez se vrne domú in pové ženi, kaj se mu je pripetilo. Žena je bila bolj prekanjena in pravi, naj le verjame starki in stoji, kar mu je rekla, zakaj nobena

reč ni tako gotova kakor smrt. Hitro je razglasila povsod, da je njen mož zdravnik, da malo takih. Le pogleda bolnika in koj vé, ali bode umrl ali ne.

Neko nedeljo sedijo na pragu neke hiše dekleta ter se šalijo med seboj in burke uganjajo, kar pride Janez proti njim.

„Glejte jo prismodo!“ pravi ena izmed njih, „na stare dni si domišljuje, da je imeniten zdravnik, kteremu je le treba usta odpreti, da vsi to verjamejo in ga gospod imenujejo, kar se mu pa podá kakor kravi sedlo.“

„Imejmo ga vendar nekoliko za norca“, pravi druga, „vležem se in porečem, da sem bolna. Boste videle, da bode verjel.“ Rečeno, storjeno. Prinesó velik jerbas, poprej poln fig, ki so je bile pojedle, urno leže vanj in jame grozno stokati. Pajdašice leté po Janeza in komaj se zdrže smehú. Janez gre ž njimi in stopivši v vežo zapazi velik kup smokvinih luščin. V hiši se najpoprej ozré po smrti, sedela je pri zglavju. „Slaba je“, pravi Janez in hoče iz hiše. „Kaj pa jej je?“ vprašajo doklički, toliko da počijo smehú. „Smokev se je prenajedla, ni jej pomagati.“ Janez odide in dve uri pozneje je bila deklina mrtva. To se je razširilo po vseh krajih in ni ga bilo bolnika, da ne bi bili poklicali k njemu našega Janeza. Nabral si je sedaj denarjev, da ni vedel, kam ž njim. Privoščil si je pa tudi vse, kar je dražega in dobrega. Lepo rejen in okrogel je bil, da ga je bilo veselje gledati, obličje se mu je svetilo ko sonce, noge je imel ko stebre zalite, debele roke in trebuh blizo kakor polovnjak.

Za hišno streho pa je Janez grozno skrbel. Da je le deščice na njej zmanjkalo, hitro jo je dal popraviti. Nalašč je najemal streharja leto in dan, da je pazil na-njo in popravljaj jo, zakaj Janez ni pozabil, kar je rekla smrt, da ne pride ponj, dokler ne vidi, da se mu hiša razkriva.

Leto za letom je hitreje teklo, kakor kamen, ki ga vržeš navzdol. Zlasti poslednja leta niso bila nič prida. Janez je je zmerom teže gledal, ona pa so mu puščala če dalje slabše spominke. Eno mu pobere lasé, drugo zobé, tretje mu hrbet zavije, da je bil kakor srp, še drugo odreveni noge, da ni mogel hoditi.

In sedaj Janez res zbolí, netopir se prikaže, in ga opomni na smrt, a Janez ni nič maral. Drugi dan se ga loti mrzlica in smrt ukaže sovi, naj mu oznani, da kmalo pride, Janez pa dá zapoditi sovo in ne briga se dalje za njo.

Naslednji dan je še slabše in smrt pošlje psa, da tuli pri njegovih durih in naznanja, da se smrt bliža, toda Janez trešči bergljo na psa. Vedno hujše prihaja in poslednjič trka smrt na vrata. Ali Janez je zapové zapahnuti. Toda pred smrtjo ne varujejo ne vrata, ne ključavnica, mahoma je bila smrt pri njem. „Smrt“, nagovori jo Janez jezno, „ali mar nisi rekla, da ne prideš po-me, dokler ne vidiš, da se razkriva moja hiša, zatorej te vkljub vsemu opominovanju nisem pričakoval.“

„Kaj?“ zavrne smrt, „ali te niso moči zapuščale? ali ti niso izpadali lasje in zobje? Tvoja hiša je tvoje telo.“

„Tega pa nisem vedel“, odgovori bolnik, tvojej besedi sem zaupal, zato se je zgodilo, da me sedaj nepripravljenega najdeš.“

„Toliko slabše za-te“, povzame smrt. „zakaj kdor je vedno pripravljen, nikoli ga ne morem nepripravljenega ne zasačiti ne prestrašiti, toda vi ste slepi, ker ne spoznate, da se rodite za trpljenje in umirate za počitek.“

J. Parapat.

Na polji.

Po ravnem polji se sprehajam,
Ko žito mlado v klasje gré,
Veseli škranček žvrgoleva,
Radóstno bije mi srcé.

Tu v polji so cvetice krasne,
Po njih bučele med beró,
Nad mano pa nebó je jasno,
In solnce sije mi ljubó.

Krog mene poje sladke pesmi
Vesela družbica ljudi,
Ki z mano se pomladi nove
Iz srca vsega veseli.

Zares si lepa, pomlad mila,
Al oj, kak' kratak tvoj je cvet!
Ti komaj cvetje nam pokažeš,
Pa naglo ga odzameš spet!

Fr. Cimperman.

Sibirija.

(Spisal J. P.)

Ako slišimo imé „Sibirija“, mislimo si navadno strašni kraj, napolnjen z jokom in stokom ubozih pregnancev, ki tu zdihujejo leta in leta po svojej mili domovini zastoj pričakovaje rešitve. Res je tako; Sibirija je z malimi izjemki večidel puščobna, mrzla, dolgočasna dežela, — prava ruska jetnišnica.

Sibirija se smé imenovati po pravici največa dežela na svetu. Meri 100,000 štirjaških milj, skorej dvajsetkrat je večja nego avstrijsko cesarstvo, pri vsem tem pa šteje v primerji s svojo obširnostjo jako malo stanovalcev, komaj 3 milijone. Razun ruskih naseljencev in Tartarjev, ki prebivajo večidel ob cestah in rekah zaradi lože barrantije, stanujejo ondi še druga razna plemena prvotnih prebivalcev n. pr. Samojedje, Ostjaki, Jakuti, Jukahiri, Lamuti, Korjaki, Tunguzi in v naj oddaljenejšem kotu vzhodne Azije Čukči, ki edini še svobodno živé. Ta različna ljudstva se najbolj pečajo z lovom, nekteri z rejo severnih jelenov ali pa z ribštvom. Poljedelstva ne poznajo, kar je tudi nemogoče, ker prebivajo večidel v najmrzlejših krajih, po golih tundrah ali pa neizmernih gozdih, kjer skorej nikdar ne skopni sneg ter se ne otaja led.

Opomina vredna je dogodba, kako je prišla Sibirija Rusom v roke. Za časa Ivana Vasiljeviča II., jako ostrega, pa krepkega vladarja, živel je ob reki Donu silovit ropar Irmak Timodajev, ki je s svojimi kozaki predrzno napadal potujoče kupčijske karavane in po vsej okolici napravljaval velik strah in trepet. Nobena cesta ni bila varna pred roparskimi kozaki, katerih število se je naraslo blizo do 6000. Slednjič je bil car prisiljen poslati tjakaj veliko vojsko, da bi predrznega roparja vjeli in okolico izčistili roparske drhali. Irmak videti, da mu sedaj ni družega pomočka, nego urno ubežati preobilnej četi, ako noče na vislicah končati svojega življenja, reši se s svojo drhaljo na obrežje reke Kame, v severne kraje, kjer ga je ondotni kupec in posestnik Stroganov radostno sprejel, gotovo bolj zaradi bojazni, nego milosrčnosti. Tu je zvedel, da je unkraj Uralskih gor mnogo sobolov, katerih kože so bile takrat jako cenjene, in sklenil je koj poiskati novo deželo ter si jo prisvojiti. Takrat je vladal v Sibiriji tartarski kan Kuthum,

ki je zelo kruto ravnal s svojimi podložnimi, zatorej je Irmak upal, da mu bode tem lože pridobiti za-se ljudstvo in pregnati kana.

Po leti 1578 se napoti s svojimi kozaki proti Uralu, ali ker ni poznal ondotnih krajev in poti, prehitela ga je zima in moral se je zopet vrniti k Stroganovu. Ali sedaj ni bil več tako radostno sprejet, temuč njegov prejšnji dobrotnik odrekel mu je vse pomoči. Sedaj pa je tudi Irmak napel druge strune; prisilil je kupca preskrbeti vso njegovo drhal z obilnim živežem in drugimi potrebami, in prihodnjo spomlad se je zopet napotil proti Sibiriji, za trdno sklenivši, ali si pribojevati deželo, ali pa poginiti. — Po dolgem trudu pride do kanovega tabora; imel je komaj še 500 mož, vsi drugi so poginili na poti. S to peščico vojakov se poloti Irmak preobite kanove vojske, kajti rajši je hotel poginiti v boju, nego priti v roke ostremu Ivanu. Dolgo je trajal boj, slednjič so zmagali Irmakovi, ki so bili oboroženi s puškami, Tartarji pa samo z loki in sulicami. Sovražniki so ubežali in se razpršili na vse kraje, tabor pa z vsem bogastvom je prišel v roke Irmaku. Koj potem so posedli glavno mesto Sibir, kamor je vrelo iz vseh krajev ljudstvo skupaj, da bi se novemu, čudovitemu vojskovodju poklonilo ter se mu podvrplo, ki je s svojo malo četico premagal tako obilno trumo.

Irmak je naglo spravil skupaj obilo sobolnih kož ter jih poslal caru, da bi ga pridobil za-se.

Grozno se je čudil Ivan, ko mu je Irmakov poslanec sporočil, da je ta pridobil njegovej carovini novo deželo, kjer vse mrgoli najlepših sobolov. Ivan je spoznal Irmakove zasluge, pomilostil ga je, izvolil ga za poglavarja nove dežele ter mu poslal nagloma v pomoč 500 ruskih vojakov. Pa Irmak ni dolgo užival sadú svojega truda. Neko deževno noč so taborili na majhnem otoku, kjer se stakate reki Obi in Irliš. Nenadja se nikakoršne nevarnosti, spali so trudni vojaki breskrbni, ali nagloma je napade Kutkum kan, ki se je tiho prikradel po noči, ter pomori vse razun enega, ki je ubežal v Sibir in sporočil ondi žalostno novico svojim tovaršem. Irmak videti, da je vse izgubljeno, branil se je dolgo sam, potem pa je skočil v majhen čolnic ter se hotel rešiti, ali po nesreči pade v vodo ter utone. Sovražniki so izvlekli njegovo truplo iz vodé ter ga sramotili nespodobno, slednjič pa so se skesali barbarji takovega početja in pokopali spodobno hrabrega vodja.

Tudi Rusi so postavili pozneje večni spominek hrabremu možu, postavili so mesto Tobolsk na onem kraju, kjer je Irmak prvič premagal sovražnike.

Po Irmakovej smrti so vsi Rusi neutegoma zapustili Sibirijo, pozneje pa so se zopet vrnili, da bi jo za vselej vzeli v posest. —

Sibirija sicer ni tako revna, da ne bi donášala potrebnega sadú, le moči je treba, da bi jo obdelovale. Na jugu je mnogo rodovitnih krajev, kjer bi se sponášalo poljedelstvo, posebno pa živinoreja, ali minula bodo prej stoletja, preden se Sibirija pomnoži s prebivalci, kajti nihče ne gré prostovoljno tje, kjer že imé obudi grozo v človeku, preden pa se s samimi pregnanci naseli, trajalo bo še precej dolgo.

Marsikteri nesrečnež je že nastopil neljubo pot proti Berezovemu, naj žalostnejšemu mestu pregnanstva. Ondi je živel knez Menčikov, prvi minister Petra velicega, mož, ki je vodil krmilo celega cesarstva. Njegovo stanovanje je bila majhna kočna in njegovo opravilo kmetijstvo. Zena mu je umrla med potjo in kmalo potem ena hčeri za osepnicami, le dva otroka sta mu še ostala.

Leta 1629 je zaspal tudi on na veke in pokopali so ga zraven hčere v Berezovem. Mož, ki prej ni nikdar mislil na Boga, spreobrnil se je zadnja leta, spoznal svojo pravično kazen, ki mu jo je poslal Bog, da bi se spokoril. Sezidal je cerkev, kjer je tudi sam pomagal delati, prevzel ondi potem cerkovnikovo službo in vsaki dan je bil prvi in zadnji v cerkvi. Berezovčani ga imajo še sedaj v veliki časti. — Ravno ondi je živel tudi kmalo potem knez Dolgoruki, ki je bil kriv Menčikovega pregnanstva. Tako je tudi sam padel v jamo, ktero je izkopal svojemu predniku. Sina in hčer nesrečnega Menčikova je pozneje pomilostila carica Ana in povrnilo se jima je zopet vse očetovo premoženje.

1812 leta so romali francoski vojaki v one pustine, kjer so je zapodili v rudokope, ali pa je pognali daleč proti vzhodu v naj pusteje kraje. Pred malo leti pa vidimo zopet nove naseljence prihajati v žalostno Sibirijo. Tisoče in tisoče domoljubnih Poljakov se je zvozilo tje. Cele vasi so se izpraznile, kloštri osamotarili, vse je šlo v Sibirijo, kakor bi bila hotela Rusija nakrat prenesti poljsko kraljestvo onostran Urala.

Navadni pregnanci pa so hudodelci, ktere pri nas ali s smrtjo kaznujejo, ali pa v ječe zapirajo. Vsak teden jih pride kacic tristo v Tobolsk, kjer se potem razdelé. Morivci in enaki kruti hudodelniki pridejo v Nerčinske rudokope, kjer ne vidijo več zlatega solnca, drugi pa dobodo svoje koče, nekaj zemljišča, enega konja, dve kravi, delavno orodje in živeže za eno leto. Tri leta jim ni treba plačevati davka, potem pa samo polovico. Marsikteri pregnanec, ki je bil prej nemaren, pripravil je tukaj s pridnostjo do lepega imetja. Mnogi imajo posestva, ki bi si jih ne bili prej v domovini nikdar mislili. Redijo lepo živino, za ktero privažajo klajo iz bogatih travnikov ob reki Leni. Rž, ječmen, zelje in repa se kaj dobro podari. Sibirski kmetovalci so jako prijazni, gostoljubni in pravični, tatvina se ondi le redkokrat pripeti, ker se vsakdo boji, da ne bi ga potem vtaknili v Nerčinske rudokope.

(Dalje prihodnjič.)

Blagor kmečkega stanú.

(Spisal Jože s Podgorja.)

II.

Zategadelj se skorej misliti ne dá, kako bi kmet kmetoval, pa v eno mér ne imel tudi Boga pred očmi. Drug delalec si je po dobro dovršenem delu gotov plačila; kmet pa, če prav je bil pridno obdelal polje in dobro seme posejal, zato še ne trdi, da bode o svojem času pa tudi veliko spravljaj v predale. Njemu je sad vsega truda najdelj časa le sladek up na njivi, v „božjih rokah“, kjer mu ga ena huda ura do zadnje bilke lahko pokončá. Zatorej, kolikor kmet zaupa svojim pridnim in neutrudljivim rokam, toliko pa še veliko več pričakuje pri slehernem svojem delu od božjega blagoslova, pa ne pravi naravnost, kakor mesar: „kar koljem, to sekam“, ampak, „kar sejem, to žanjem, če — Bog (srečo) dá.“ Toda tudi samo to mu še ni dovolj. On vé, da dobre sreče se moramo tudi vredne skazovati in pa pobožno prositi za njo, kar sam nikdar ne zamudi. Če po zimi debel sneg pokriva polje, in se je bati, da bi ozimno žito utegnilo pozebsti, prosi Boga, da bi poslal južnega vetra, ki bi zrahljal debelo snežno odejo. Kedar potlej s pomladi nadepolno zelenje nakrat zagrne rjavo polje,

ko že vse kvišku poganja in si radostni kmetič toliko obeta, pa mrzlega jutra slana pobeli tla: kmetič zdihajoč obrača oči proti nebesom, pa v tihej molitvici prosi, naj bi Bog z gosto meglo zaprečil prezgodnim solničnim žarkom, da ne bi v enej uri posmodili, za kar se je on tolikanj trudil. Ko poljsko sadje dobro napreduje in vsaki dan lepše pokazuje, pa — suša začne pritiskati: kmetič spet prosi in rad prosi: O ko bi Bog dal „prijazno rosico dežja!“ Pa če tudi njegova molitev ni mahoma uslišana: pa gre, da se še v cerkvi vdeleževa združenih prošnjá, ali, da tudi v procesijah Bogu potožuje svoje potrebe. Posihmal pak je morebiti vlage preobilo. Nič ne dé! Naš kmetič se še ni naveličal prositi; pa moli in prosi kolikor bliže svojega upa, zdaj toliko zvesteje, da bi Bog dal lepo vreme. In ko že setev v najlepšem zoru stoji, pa soparen vihar mahoma pridrvi črne oblake na obzorje, da strele švigajo navzdol in grom buči nad tolikim upom marnega kmeta, — tačas še le goreče zdihuje k Bogu, da bi odvrnil žugajočo nevarnost. Ko je že toliko časa stanovitno prosil, kako ne bi še zdaj! In res, molitev pobožnih predere tudi oblake, in kmetič na vse zaduje s pobožno zahvalo spravlja poljske pridelke pod streho v shrambe. In če prav morda ne pridelá toliko, kolikor bi bil mógel vsled svojega trudenja pričakovati, če prav mu je „zemlja rodila nekoliko osata“ tamkej, koder je bil dobro seme sejal, zato on vendar ne godrnja, temuč pohlevno pravi: „Še hvala, da je Bog toliko dal! Kedar bomo več zaslúžili, pa nam bo več dal.“

Tako je tedaj kmetovalec, rekel bi, skorej prisiljen, da ima neprenehoma Boga pred očmi, kar je gotovo največi blagor za človeka na svetu, ker le tako si laglje ohrani lahko vest pa božjo prijaznost. In dobrotljivi Bog, ki tolikanj ljubi slehernega človeka, prijazen je res še posebno kmetiču, ki s tako stanovitno vernostjo in zaupanjem pričakuje glavni vspeh svojega truda in prizadevanja od Njega, od kterega imamo vse, kar imamo. Bog zatorej že na tem svetu blagodaruje kmetiča, da je srečnejši, ko ljudje v kteremkoli drugem stanu. Poglejmo!

(Dalje prihodnjič.)

Elija Howe,

ki je iznašel šivalni stroj.

Kdor je že videl šivalni stroj (mašino) ter se prepričal o njegovej prednosti, bode ga gotovo mikalo slišati tudi kaj o možu, ki je prvi iznašel to imenitno napravo, ki se dan današnji vedno bolj širi po svetu.

Ta mož je bil Elija Howe. Rodil se je 1819. leta v mestu Spencer-u v severo-amerikanskej državi Massachusetts, kjer je imel njegov oče mlinu, žago in stroj za škodlje cepiti. Mali Elija je komaj nekoliko odrastel, in že je moral opravljati najteža dela na polji in doma ter pomagati očetu. Že od mladih nog je kazal posebno veselje do mehanične vednosti, ali okorna naprava v mlinu in na žagi mu ni dovolj ustrezala. — Enajst let star zapusti domačo hišo ter se podá na bližnjo naselbino; ali bolna noga mu je zadajala mnoge težave pri delu na polji, zatorej se zopet vrne k očetu domu ter dela v mlinu, kakor prej do svojega 16. leta. —

Ta čas pride iz mesta Lowell-a nek prijatelj in ta mu ondotno življenje naslika tako prijetno, da Elija koj zapusti očetovo hišo ter gre v tuje mesto iskat sreče. Ondi dobi (1835) službo v nekej fabriki za kolovrate in tkalske stole, ali že dve leti pozneje so nastale neke

homatije, mnogo delalnic je bilo zaprtih in Elija je bil zopet brez službe.

Da bi dobil kako delo, napoti se koj v Cambridge (Kambridž) in Boston, kjer ga v službo vzeme Ari Davis, takrat sloveč mehanikar.

Takrat sta skušala dva bostonska meščana iznajti stroj za pletenje. Dolgo sta se ubijala, pa ni se jima htelo po sreči iziti. Slednjič pride eden nju k Davisu poprašat ga svetú, ter mu razloži, na kakej podlagi se imá ta imenitni stroj dovršiti.

Pomagači in učenci so ogledovali ta nepopolni stroj, slednjič pa pravi mojster: „Čemu se bomo ukvarjali s strojem za pletenje, napravimo raji šivalni stroj.“

Meščan pravi, da to ni mogoče, pa Davis ga zagotovi, da si ga upa napraviti. Meščan mu obljubi bogato plačilo, ako se mu to pogodi.

Med gledalci je bil tudi Elija Howe, takrat 20 let star. Meščanova obljuba, da s to imenitno iznajdbo si pridobi bogastva, ni mu dala miru noč in dan. Neprenehoma je tuhtal in tuhtal, in slednjič je uganil pravo.

Kdor je Elija osebno poznal, ni si gotovo nikdar mislil, da bi ta možiček kedaj iznašel tako imenitno napravo. Majhen in slaboten je bil, v svojem dvajsetem letu bolj podoben dečku, nego možu. Pa ravno ta slabotni človek si ni dal pokoja odslej, — hotel je vsakakor sestaviti takov stroj, naj veljá kar hoče.

21 let star se oženi, še vedno pomagač v Davisovej fabriki, in sedaj so se tudi pomnožile njegove skrbi, ker je moral pridno delati, da bi preživil sebe in ženo.

Uboštvo ga slednjič prisili, da se resneje poprime svojega namena. — 1843. leta se jame pečati s svojo umetnostjo, pa mnogo mesecev potratí s praznimi poskušnjami. On je hotel iznajti stroj, ki bi ravno tako vbadal, kot je videl svojo ženo šivati, in njegova prva iznajdba je bila na obeh koncih ostrá igla z luknjo v sredi. Več se mu ni posrečilo.

Nekega dne pa ga nakrat prešine druga misel. — Spoznal je, da ni neogibno potrebno, da bi strojeva šiv morala enaka biti onej prostih rok. To je bila prva pot do važne iznajdbe. Rabiti dve niti nakrat s pomočjó majhnega čolnička in krive igle z jamo blizo ostrine, to mu je pomagalo iz prejšnje zadrege in iznajdba je bila gotova.

Leta 1844. se je prvokrat prepričal na nekej precej okornej podobi, ki jo je napravil iz lesá in medenine, da je mogoče s takim strojem šivati.

Ta čas popusti službo in se preseli k očetu, kjer se je ukvarjal z manjšimi mehaničnimi izdelki, večidel pa se pečal s svojim novim strojem. Tovarši so mu očitali, da izgublja mnogo dragega časa s praznimi pri-smodijami, ki bi lahko boljše porabil, pa Elija je ostal trdovratno pri svojem namenu ter pridno preudarjal, kako bi se dalo to in uno pri šivalnem stroju popraviti in zboljšati.

Previdel je, da njegova naprava bi bila še le popolna, ko bi bila železna in jeklena; potlej bi še le mogel poskusiti njene prednosti ter je pokazati svetu, ali kaj, ker je bil Howe siromak in še toliko denarja ni imel, da bi si bil potrebnega blaga omislil.

Takrat je stanoval v Cambridge-u njegov nekdanji součenec Juri Fischer, ki je kupčeval z lesom in ogljem, ter je ravno takrat mnogo denarja podedoval. Ker ni hotel, da bi denar na kupu ležal brez koristi, pogodi se s svojim prijateljem Howe-tom, da ga hoče podpirati. Pogodba je bila sklenjena: „Juri Fischer vzeme vso Howetovo družino v svojo hišo ter skrbi za-njo toliko

časa, dokler se bode Elija pečal s svojim strojem. Pre-skrbeti mu mora tudi orodja in blaga vrednosti do 500 dolarjev; za povračilo pa bode dobil Fisher polovico patenta, ako bode kedaj stroj vreden spoznan.“ — Fischer je bil tudi edini, ki se je nekoliko zanašal na Elijevo bistrumnost, sicer pa so Howe-ta povsod imenovali sanjarja.

Celo zimo 1844.—45. leta nevtrujeno se je Howe ukvarjal s svojim strojem. Meseca aprila je poskusil šivati in v juliju naredil je dvoje suknenih oblačil, eno sebi, eno pa Fisherju, in bilo je tako trdno sešito, da se je prej obleka raztrgala, preden je šiv spustila.

Howetov stroj se še sedaj vidi v New-Yorku ter naredi 300 vbadov v minuti. Stroj so pozneje mnogo-tero pre naredili in zboljšali, vendar pa je ostala Howe-tova podlaga do današnjega dne.

Pa kakor se navadno godí pri novih iznajdbah, tako je bilo tudi s Howetovim strojem. Ko je bil dogotavljen, pokazale so se še-le razne zapreke. Krojači so ga sovražili povsod, rekoč, da jih pripravi njegova iznajdba na beraško palico, in radi bi bili zatrli Howetov stroj ž njim vred.

Prinesel je svoj stroj v dvorano, kjer so se prodajala razna oblačila, in ondi se je ponudil, da bode vse šival, kar mu kdo prinese. Mnogo nevernežev je pridrló z vrezano obleko; nakrat je bilo vse sešito, sedemkrat prej, nego s prosto roko. Slednjič se skusi s peterimi naj boljših mošker one zaloge. Deset vrezanih oblek enake velikosti so prinesli. Moškra je vzela vsaktera eno teh oblačil, Howe pa petero. Pa Howe je dovršil šivanje mnogo prej, nego moškre, in izvedeni krojač, ki je bil zraven, potrdil je, da je Howetova šiv najzalsja.

(Dalje prihodnjič).

Nekaj pregovorov in vodil za življenje.

1. Denar in žené —
Vladarji zemljé!
2. Žena prašuje,
Mož poveduje.
3. Pridna gospodinja —
Narboljša gotovina.
4. Ženstvo zamolči —
Kar v glavi več ni!
5. Komur se dekile smehlja,
Tega malo rada ima!
6. Dekla če hoče pošteno živeti, —
Nič ne sme dati, še manj pa uzeti!
7. Komur predobro gre,
Ta naj oženi se!
8. Zakonski stan
Je solzni dan.
9. Prehitra ženitev
Je dolga grenitev.
10. Če sramota se zgubi,
Tudi čednosti več ni!

11. Prijatlov prepir
Si sam najde mir.
12. Veselo beraštvo —
Brez dnarja bogastvo!
13. Tisoč let krivice —
Ure ni pravice.
14. Če kdo krivico vso trpi,
Si kmalo drugo naloži.
15. Kako pač ilnat lonec
Se nad kotlom če zjeziti?
Tako da najde konec,
Ker nad njim se mora ubiti.
16. Ne sodi človeka po tem, kar ne vé, ampak po
tem, kar vé in kako da vé!
17. Ako si jezen, maščuješ sam nad seboj pregreške
tistih, ki te razžalijo.
18. Razžaljeni s tem naj večo zmago zadobi, ako
se nič za to ne zmeni, k večemu če se malo posmeja.
19. Kdor te skrivno obrekuje, se te boji;
Kdor te očitno hvali, — ta te zaničuje!
20. Kratka je žalost, kratko veselje,
Kratko ker tudi je naše življenje.

H. Perné.

Gospodarske drobtine.

Za sadno drevje najbolji gnoj so pomije, v katerih so rogovi in parklji, pa dobro zdrobljeni, tedaj vsi izrezki, ostružki in ostanki glavničarjev in družih rokodelcev, ki se s takim in enakim delom pečajo, da se ž njimi pognoji sadno drevje, mlado in staro. Tudi tedaj, kedar se posajajo drevesca, je prav dobro, ako se prsti take zmesi kaj primeša. Najbolje pa je sadno drevje pozno v jeseni gnojiti s podelanim govedjem; ali poprej se ve da se mora zemlja okoli dreves previdno okopati, da more, ko v zraku razpada, lože do koreninic priti. — Kot dober gnoj za sadno drevje se tudi priporoča voda, v kateri je osmi del volovske krvi primešane, ako se namreč ž njo drevesa, ki so bila spomladi posajena, čez leto dvebarti polijó. To jim pomaga k veliko bolji rasti, kakor ko bi jih s samo vodo zalivali. —

Ko se jeseni ali spomladi z apnom belijo, priporočamo vsakemu vrtnarju, naj apnu enmalo goveje krvi primeša, ker se s tako mešanico pobeljenih dreves ne dotaknejo z lépa zeci in bojé da tudi kozé ne. Tudi lisičeje masti se menda zeci bojé, dokler se njen duh ne izgubi. — Poskusiti je treba!

Smešnice.

Oslovska ušesa. Nekdo se nekomu posmehuje in róga, da ima dolga ušesa. „Res jih imam, odgovori ta človek, in moja so za človeka res nekoliko predolga, ali tudi vaša, prijatelj, so za osla prekratka!“

Popotnik. Enkrat pride z vozom nek popotnik, ki je že na vseh udih mraza trepetal, v neko krémo, ter bi bil prav rad blizo peči kam se vsedel, pa ni mogel, ker je bilo okoli nje vse polno družih ljudi. Popotnik si koj nekaj izmisli in zakliče zdajci krémárja: „He, ali se morejo pri vas raki dobiti?“ — Na to reče krémár, da jih ima. In popotnik mu zapové, da naj jih brž en škač za konje skuha. — „Kaj, ali vaši konji rake jedó?“ vpraša ga začudeno krémár. „Kaj pa da!“ odgovori popotnik. Ljudjé, ki so bili okoli peči, to slišati, zapusté peč in gredó eden za drugim hitro vunkaj, da bi videli to čudo, kako da namreč konji rake jedó. Le popotnik ostane zdaj sam v hiši in si med tem časom pripraven prostor pri peči izbere. Krémár pride z drugimi ljudmi kmalo spet v hišo ter pravi popotniku, da se konji rakov kar nič dotakniti nočejo. „E, to nič ne dé, jih bom pa moral sam pojesti, le prinesite mi jih semkaj!“ To rekši se kar ne gane od peči.

Zastavice.

31. Nima preca, pa ne srca, pa le po svetu kotreca?
 32. V šumi zrasede, po travnikih se pase, doma na klini visi, pa je vedno sito?
 33. Črn, kakor kovač, orje, kakor orač, pa ni kovač in ne orač. Kdo je to?
 34. Krv tlači, krv nosi, samo pa krvi nima. Kaj je to?
 35. Kako globoko je morje?
- Vganjka zastavic** v 8. listu: 26. Svêder; 27. Vaga; 28. Črevlja na nogi, dokler nista luknjasta; 29. Kolesa na vozu; 30. Materino mleko.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Nj. V. cesar in cesarica sta potovala na Bavarsko, pa cesar se je tedni vrnil na Dunaj, ker so jele zborovati delegacije. V delegacijah ima Cislajtaniya 60 in Ogerska 60 zastopnikov. Pri državnih plačilih pa nočejo Ogri enacega razmerja, ker kakor je znano, na nas spada mnogo več odstotkov, nego na-nje. — Več znamenj spet kaže, da sedanje ministerstvo bi vtegnilo prej odstopiti, ko nekteri mislijo, in večina menda je prepričana, da s tem ni nič izgubljenega, marsikaj ali še celo veliko pa dobljeno. Zelo važno je, kako ogerski vladni listi pisarijo zastran tega. „Pester Lloyd“ je nedavno prinesel članek, kteremu obseg je blizo ta-le. Zahodna država (t. j. Cislajtaniya) če dalje bolj slabi in moč izgublja, ker se ne pobota s federalistično opozicijo. Mi pa (Ogri) smo se le zvezali z onimi, misleč, da bomo v zvezi z močno državo, ne pa z mrtvim truplom. Mora se torej po sili zahtevati, da se tam porazumejo, in če oni državni možjé, ki imajo zdaj krmilo v rokah, ne morejo tega doseči, morala se bo ta stvar drugim izročiti. — Ali more kdo bolj pod nos zakaditi našim ministrom? In kaj je Cislajtaniya Ogrom? Mrtvo truplo (cadaver)! Lepa hvala in slava vladajočim možem! — Pri severnih bratih Slovanih je bilo spet več taborov in povsod se jih ljudstvo obilno vdeležuje. Bilo je več teh zborov na Češkem, Moravskem in na Poljskem, in povsod so enoglasno sprejeti predlogi, ki zahtevajo narodne pravice. — Tudi Dalmatinci se vedno bolj gibljejo in če dalje lepše se med njimi razvija narodno življenje.

Na Kranjskem je duhovščina izvrstno spomenico poslala ministerstvu, v njej z mirno pa resno besedo izpodbija krivično in hudobno natolcevanje enacega pisma ljubljanskega srenjskega zbora. — Kaj bo s tirolskim deželnim zborom, ni še določeno, nekteri se ve da bi radi v temo zapodili sedanje ultramontance in zahtevajo od vlade, naj razpiše nove votivte, češ, zdaj bo večina gotovo liberalna. — Veliko slovesnost so Poljci obhajali v Krakovem. Nedavno so namreč po naključji našli truplo slovečega poljskega kralja Kazimira Véličega, ki je bilo že pozabljeno v podzemeljskeji raki stolne cerkve. Bilo je na ogled postavljeno, deli so ga v novo krasno rako, in 8. dan t. m. je bil drugi silno slovesni pogreb. Te svečanosti pa se ni nihče vdeležil od cesarske rodovine, menda zavoljo ruske vlade, ktera je tudi gališke meje dala dobro zavarovati, da njeni podložniki niso smeli k pogrebu.

V ogerskem parlamentu je včasih silen hrup. Zadnjič je minister Horvat v nekem govoru zelo mahal po levicnikih. Ko je pa eden izmed teh hotel odgovorjati, pa mu prvosednik ni dovolil besede, nastal je bil tak vihar, da so nekteri s pestmi žugali in ni bilo pred miru, da je prvosednik sejo razpustil. Zdaj je pri koncu prvi del obravnave o pravosodji, kar pa opoziciji ni všeč, ker je menda res to le bolj polovičarska preuredba.

Nemško. V Berolinu je ruski kancelar knez Gorčakov in se marljivo pogovarja z Bismarkom. To kaj pa da nekoliko glave beli našim ministrom. — Bismark je nehal biti prvosednik pruskega ministerstva, ali ostane pa kancelar severne državne zveze. Nekteri že trdè, da kmalo odstopi popolnoma, ali kdo vé to za gotovo?

Francosko. Vunanji vihar je zašel v postavodajalni zbor. Viharne debate so v njem. Trdè pa, da bo Napoleon nekaj pritegnil opoziciji ter Francozom dal več prostosti. Čuden je bil njegov govor v Šalonu do vojakov, dá se razlagati tako, da bi se Avstrija smela zahvaliti za njegovo prijaznost. Vkljub temu naš kancelar Beust pazi, kar se dá, da bi jo vselej pogodil tako, kakor je Napoleonu všeč. Vendar se je opekel s svojim pismom na Belgijo, v katerem je priporočal, naj se vdadó zastran železniških homatij; ali vdala se je Francoska.

Laško. Zoper tiste, o katerih se je bilo izvedelo, da so se dali podkupovati, sestavljena je posebna komisija, da preiskuje, in bode zoper nje tudi očitna obravnava. — Republikanci imajo še zmerom mnogo posla.

Angleško. Postava o irskeji cerkvi dobro napreduje in bo kmalo gotova. Sprejeta je tudi v tretjeji obliki. Postave pa, po ktereji bi se udje v gosposko zbornico smeli voliti za celi čas življenja, v parlamentu niso sprejeli.

Špansko. Govori se, da kmalo odstopi novo ministerstvo in se drugo novo sestavi.

Srbija. Skupščina se je z vlado zedinila, da bode prihodno narodno in postavodajalno skupščino sestavila iz 220 poslancev. Narod jih bode volil 190, knez pa imenoval 30. Ustavin načrt šteje 180 razdelkov.

Turčija. Kakor se kaže, egiptovski namestni kralj se čedalje bolj pripravlja za popolno neodvisnost. Zadnje novice pravijo, da je brž, vrnivši se domú, pomnožil vojaštvo in mornarstvo. Prepovedal je blezo tudi, da v Egiptu po mošejah ne smejo za sultana moliti. Če je vse to res, mora ktero izmed evropskih oblasti imeti na svojej strani, in izhodno prašanje bi se vtegnilo iz nova zamotati.

Razne novice.

Družba sv. Mohorja. Izdava letašnjih družbinih bukev se bode blizo za mesec dni zapoznila. Vzrok temu je deloma veliko število pol, ki jih je bilo tiskati, posebno pa pokasno in neredno dohaganje rokopisa „Življenja svetnikov“; upamo, da nam gosp. dr. Rogač kmalo pošlje izdelanih tudi poslednjih osem življenjepisov svetnikov. Koledarčka se tiskate poslednji dve poli, vse drugo je gotovo. Število udov je to leto spet močno naraslo.

Ramie (*Böhmeria tenacissima*). Tako je ime noveji rastlini, iz ktere se prideluje predivo in platno, ki je svetlo ko svila. V sporočilu o zadnjeji seji kranjske kmetijske družbe beremo, da si bo družba na ministersko priporočilo po avstrijskem poslanstvu naročila 10 funtov tacega semena, ker so naši kraji neki vgodni tej rastlini, da se pokaže, kako in kaj.

Slovenska Matica. 24. dan p. m. je imela Matica odborovo sejo v Ljubljani. Oglasilo se je 64 novih udov, med njimi je licealna knjižnica goriška ustanovni ud. — „Koledar“ se že tiska, tudi Vodnikove pesmi po vredovanji Levstikovem. Priprava za slovenske zemljevide je skorej dognana. Izdá se telovadna knjižica, pa ne za matične ude, ampak le z njeno pomočjo. Matica je kupila lastno hišo za 9700 glđ. Letošnje knjige dobojo vsi udje, ki se oglašé do konca leta.

Oglasnik.

Žitna cena.

V Gorici pokaznaniku, drugeji povsod po merniku prerajtana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Gorici	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	32	4	60	4	—	3	80	2	60
Rež	2	95	2	70	3	—	2	30	—	—
Ječmen	3	36	2	40	2	95	2	40	1	70
Ajda	2	66	2	60	2	90	3	—	1	30
Turščica	2	89	2	90	2	85	2	45	1	53
Proso (Pšeno)	—	—	2	40	2	50	2	40	—	—
Oves	—	—	2	—	2	10	1	75	1	30
Krompir	—	—	1	50	—	—	1	—	—	—
Fizol	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—

Kurzi na Dunaji 13. julija.

5% metalike . . . 62 gld. 95 kr. | Nadavek na srebro 122 gld. 35 kr.
Národno posojilo 71 " 35 " | Cekini 5 " 91 "

Loterijne srečke.

V Gradcu . . . 3. junija 1869: 36, 86, 67, 19, 80
Na Dunaju . . . 3. " 1869: 18, 48, 54, 14, 83
V Trstu 10. " 1869: 68, 30, 23, 6, 55
V Lincu 10. " 1869: 8, 50, 24, 70, 21

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaju bo 17. julija, v Trstu in v Lincu 24. julija.